

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง : ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมฉบังถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง,ชลบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมฉบังถึงผลกระทบทางด้านสังคมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง,ชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนแหลมฉบังถึงมาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ท่าเรือแหลมฉบัง,ชลบุรี

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์มีข้อค้นพบจากการศึกษา ดังนี้

1. พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จะมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อจำแนกเป็นรายเรื่องคือ เรื่องคุณภาพน้ำ เรื่องอุทกวิทยาทางทะเลและแม่น้ำ เรื่องการปนเปื้อนของดินตะกอนพื้นน้ำ เรื่องระบบนิเวศแหล่งน้ำ เรื่องคุณภาพอากาศ เรื่องเสียงและการสั่นสะเทือน เรื่องการจัดการของเสีย และเรื่องคุณภาพทางทัศนียภาพ มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง แตกต่างกันตาม อายุ อาชีพหลัก วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่การพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และ ระยะทางจากที่พักอาศัยถึงท่าเรือแหลมฉบัง ทั้งสิ้น

2. พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าผลกระทบทางด้านสังคมจากนโยบายการพัฒนา ท่าเรือแหลมฉบังพบว่า มีผลอยู่ในระดับค่อนข้างมากทั้งในภาพรวมและรายเรื่องมีเรื่องการจัดระเบียบทางสังคม, เรื่องประชากรและที่อยู่อาศัย, และเรื่องค่านิยมทางสังคม มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนรายเรื่องมีเรื่องสาธารณสุข, เรื่องความเป็นเมือง, เรื่องสถาบันทางสังคม และเรื่องการศึกษา ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง

จากการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสังคมจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังแตกต่างกันตาม อายุ อาชีพหลัก วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่การพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และ ระยะทางจากที่พักอาศัยถึงท่าเรือแหลมฉบัง ทั้งสิ้น

3. พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า มาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ท่าเรือแหลมฉบังโดยรวมอยู่ในระดับยอมรับและเห็นด้วย และเมื่อจำแนกตามระดับประสิทธิผลพบว่า มาตรการเชิงนโยบายที่มีผลในระดับยอมรับและเห็นด้วยอย่างยิ่งมากในการจัดการผลกระทบ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพประมงและอาชีพพื้นเมืองที่มีอยู่เดิมให้ดำรงอยู่ต่อไป และมาตรการเชิงนโยบายที่มีผลในระดับยอมรับและเห็นด้วย ได้แก่ การใช้สื่อมวลชนช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดลอมเพื่อให้ประชาชนรักษาสิ่งแวดล้อม, การปลูกฝังเด็กและเยาวชนโดยผ่านสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงภัยจากการทำลายสิ่งแวดล้อม, การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยให้ร่วมกันทำกิจกรรมเป็นครอบครัวจะได้ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้อยู่พร้อมหน้ากัน, การจัดเจ้าหน้าที่เรื่องสาธารณสุขตรวจร่างกายให้กับประชาชนในพื้นที่โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังเป็นประจำ, การกำหนดโทษให้กับเรือที่ปล่อยน้ำเสีย ของเสีย น้ำมัน น้ำอับเฉาหรือน้ำด่างเรือ ให้สูงขึ้น, การจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา สวนสาธารณะให้เพียงพอกับความต้องของประชาชนในโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง, การจัดสรรงบประมาณเพื่อรักษาแหล่งน้ำต่าง ๆ และแหล่งธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงให้กลับสู่สภาพปกติโดยไม่เป็นอันตรายต่อประชาชน และสัตว์น้ำ รวมทั้งมีการปล่อยสัตว์ทะเล ลงสู่ทะเล และการตรวจสอบคุณภาพน้ำคุณภาพอากาศและเสียงให้อยู่ในมาตรฐานเป็นประจำ

จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ท่าเรือแหลมฉบังแตกต่างกันตาม อายุ อาชีพหลัก วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่การพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และ ระยะทางจากที่พักอาศัยถึงท่าเรือแหลมฉบัง ทั้งสิ้น

อภิปรายผลการศึกษา

ข้อค้นพบจากการศึกษาผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง : ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง เมื่อพิจารณาในรายเรื่องและรายข้อ จะพบว่าผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ในส่วนของผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง 8 เรื่อง คือ เรื่องคุณภาพน้ำ เรื่องอุทกวิทยาทางทะเลและแม่น้ำ เรื่องการปนเปื้อนของดินตะกอนพื้นน้ำ เรื่องระบบนิเวศแหล่งน้ำ เรื่องคุณภาพ

อากาศ เรื่องเสียงและการสั่นสะเทือน เรื่องการจัดการของเสีย และเรื่องคุณภาพทางทัศนียภาพ มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทำให้คุณค่าความงามของทะเลลดลง โดยเฉพาะปริมาณมลพิษในทะเลมาจากของเสียจากเรือ ซึ่งเป็นแหล่งมลพิษที่สำคัญได้ เนื่องจากการขนส่งน้ำมันและสินค้าทางเรือ ของเสียปนเปื้อนน้ำมัน ขยะมูลฝอย และขยะของแข็งอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ชายหาดที่ปนเปื้อนน้ำมัน และผลกระทบจากมลพิษมีผลต่อการเพิ่มผลผลิตทรัพยากรธรรมชาติในทะเลชายฝั่ง สามารถสร้างผลเสียอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยได้หาก ยังคงไม่ตรวจสอบรับมลพิษอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเชษฐ เมืองแมน (2539) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการกำหนดพื้นที่กันชนในบริเวณย่านอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป ก่อให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินไม่เป็นระเบียบ สภาพการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินมีอยู่ในระดับต่ำ เกิดการปะปนกันของอุตสาหกรรมกับชุมชนและเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ จากการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นในด้านการแพร่กระจายและการเกิดอุบัติเหตุทางอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ และสอดคล้องกับงานของ ระหัดร โรจนประดิษฐ์ (2545) ที่ศึกษาเรื่องการออกแบบชุมชนริมฝั่งน้ำและเมืองท่าเรือ : กรณีศึกษาเมืองใหม่ท่าเรือแหลมฉบัง ประเทศไทยพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพแวดล้อมยังคงอยู่ในสภาพดีเนื่องจากการพัฒนาและการก่อสร้างต่าง ๆ ยังไม่มากนัก แต่การเพิ่มปริมาณของสินค้าและการผลิตทางอุตสาหกรรมจะเกิดปัญหาคือสภาพแวดล้อมในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ชะนา (2544) ที่ศึกษาเรื่อง การประยุกต์วิธีและเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง กรณีศึกษา : อุบัติภัยร้ายแรงจากสารเคมีอันตรายพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบัง พบว่าทำให้การประเมินความเสี่ยงมีความสมบูรณ์มากขึ้นกว่าที่ใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากการประเมินครอบคลุมทั้งด้านมนุษย์ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม โดยทำให้ทราบถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการในแต่ละระดับความเสี่ยง ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการยอมรับการดำเนินโครงการและ/หรือการบริหารจัดการ โครงการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในกรณีศึกษาท่าเรือแหลมฉบังพบว่าความเสี่ยงพบว่า ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากเอทรีนออกไซด์ อยู่ในระดับสูง ซึ่งจำเป็นต้องมี มาตรการในการป้องกัน ควบคุม และลดความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ และสอดคล้องกับรายงานการตรวจติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อมของ บริษัท ยูนิไทย ชิปปาร์ค แอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด (2542) พบว่ามีการปนเปื้อนโลหะหนักของ Pb, Hg, Zn และความสกปรกของสารอินทรีย์ในรูป BOD, NH₃-N ตลอดจนมีปริมาณ Oil & Grease ซึ่งสามารถตรวจพบได้ในบางช่วงเวลา

จากผลการศึกษาของงานวิจัยดังกล่าวทั้งหมดจะมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม แต่จะขัดแย้งกับรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง A2 ระยะก่อสร้างของ บริษัทวิศวกรรมธรณีและฐานราก จำกัด (2544) พบว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และขัดแย้งกับรายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของเทศบาลตำบลแหลมฉบัง (2540) พบว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ฝุ่นละออง กลิ่นเหม็น และเสียงดัง ร้อยละ 14.8 ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในระยะก่อสร้าง มีเพียงบ้านแหลมฉบังที่ในระยะดำเนินการยังได้รับผลกระทบอยู่ โดยเฉพาะ เรื่องกลิ่นเหม็นจากอู่ซ่อมเรือแต่ในปัจจุบันยังเกิดผลกระทบเชิงลบทางสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เฉพาะเรื่องกลิ่นอย่างเดียว แต่ถึงขั้นเกิดมลพิษทางทะเลด้วยและขัดแย้งกับรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง A2 ประจำปี เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2546 ของ บริษัท เอส.พี.เอส. คอนสตรัคติงเซอร์วิส จำกัด (2546) พบว่า ทางโครงการได้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีประสิทธิภาพของมาตรการฯ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี โดยส่วนใหญ่วัดอยู่ในระดับดี และขัดแย้งกับ รายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมประจำปีเดือนสิงหาคม – กันยายน 2546 โครงการท่าเทียบเรือโดยสารบริเวณท่าเทียบเรือ A1 ท่าเรือแหลมฉบัง ของ เทศบาลตำบลแหลมฉบัง (2546) พบว่า ค่า PH, SS, BOD₅ และ Grease & Oil โดยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

2. ผลกระทบทางด้านสังคมของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดและรายชื่อ จะพบว่ามีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ในส่วนของผลกระทบทางด้านสังคมทั้ง 7 เรื่อง คือ เรื่องการจัดระเบียบทางสังคม, เรื่องประชากรและที่อยู่อาศัย, และเรื่องค่านิยมทางสังคม มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนรายละเอียดมีเรื่องสาธารณสุข, เรื่องความเป็นเมือง, เรื่องสถาบันทางสังคม และเรื่องการศึกษา ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดมีผลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างเพราะมลพิษทางทะเล กำลังทำให้คุณค่าด้านความงามของท้องทะเลลดลง เช่น ชายหาดและพื้นที่เพื่อการว่ายน้ำ ชาวประมงได้โต้แย้งว่า มลพิษทางทะเลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจับปลาลดลงเนื่องจากมลพิษทางทะเลทำให้ชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป นับจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ได้เจริญเติบโตขึ้นและการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมของไทย สร้างกระแสแรงกดดันต่อโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

ผลกระทบเรื่องประชากรและที่อยู่อาศัยจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง

กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า มีผลให้ประชากรขึ้น เนื่องจากมีการอพยพของคนในชุมชนชนบทอื่น ตลอดจนกรุงเทพมหานครมาทำงานในพื้นที่แหลมฉบัง มีผลให้พื้นที่ ชุมชนชนบทอื่นต้องขาดแรงงานในการเสริมสร้าง ความก้าวหน้าให้ท้องถิ่นนั้น ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ ช่างเรือน (2537) ที่ศึกษาเรื่อง โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในปี ค.ศ.2000 พบว่าการจัดตั้งที่อยู่อาศัยเพิ่มให้คนงานก่อสร้างในช่วงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรม เพื่อให้เพียงพอต่อการเพิ่มของประชากร ในพื้นที่แหลมฉบังยังส่งผลกระทบให้เกิดธุรกิจบ้านจัดสรร โรงแรม อาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียม ขึ้นเป็นจำนวนมาก

ส่วนเรื่องการจัดระเบียบทางสังคมและค่านิยมทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ามีผลกระทบค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ ไพบุลย์ ช่างเรือน (2537) ที่ศึกษาเรื่อง โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในปี ค.ศ.2000 พบว่า ผลจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้ สังคมชนบทได้เปลี่ยนไปเป็นชุมชนเมืองอุตสาหกรรม เป็นสังคมเมืองมากขึ้น ข้อม้อมีผลให้ความ สัมพันธ์ของคนในชุมชนเปลี่ยนไปเป็นแบบทางการมากขึ้น การดำรงชีวิตยึดถือ กฎระเบียบ มาก ขึ้น มีการใช้เหตุผลในการดำรงชีพ ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรมเกิดตามมา และ ยังนำไปสู่สาเหตุการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในชุมชนด้วย เช่น เดิมนั้นชาวบ้านจะเชื่อมั่นใน ทางศาสนา เรื่องบุญกรรม แต่เมื่อมีโครงการนี้ สังคมมีรูปแบบที่เป็นทางการมากขึ้น คนต้องคั่นรณ ค่อผู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ค่านิยมในความเชื่อเรื่องบุญกรรมจะลดลง ซึ่งขัดแย้งกับ ผลการศึกษาในรายชื่อ คือ เมื่อเกิดโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ทำให้ความเชื่อในทางศาสนา ลดลง นิยมวัตถุมากกว่าคุณกรรม มีผลอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ถึงจะมี การพัฒนาไปเรื่อย ๆ การปฏิบัติตัวในเรื่องศาสนา บุญกรรม การทำบุญ ยังปฏิบัติเหมือนเดิม

ในส่วนเรื่องความเป็นเมืองกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า เมื่อมีโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังและ แหล่งอุตสาหกรรม ยังก่อให้เกิดเมืองใหม่หรือชุมชนใหม่ขึ้นมาโดยอัตโนมัติด้วย สิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากผลพลอยได้ของการมีโครงการที่ดี ธุรกิจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากความต้องการของชุมชนใหม่ก็ดี ตลอดจนการเกิดใหม่ของหน่วยงานราชการ ประจำพื้นที่ก็ดี ล้วนนำไปสู่การแปรเปลี่ยนจากสังคมเกษตร กรรมให้เป็นสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ช่างเรือน (2537) ที่ ศึกษาเรื่อง โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในปี ค.ศ.2000 พบว่า โครงการพัฒนาท่าเรือ แหลมฉบัง ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง คือ ความเติบโตของเมืองหรือเพิ่มความเป็นเมือง คือการพลิก แหลมฉบัง จากท้องถิ่นชนบทมาเป็นเมืองอุตสาหกรรม และเมืองท่าเรือพาณิชย์ ยังส่งผลกระทบให้เกิด เมืองเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้เนื่องจากนักธุรกิจจำนวนมาก คาดหวังว่า การพัฒนาโครงการฯ ดังกล่าว จะทำให้คน หลั่งไหลเข้ามา จึงมีการจัดทำโครงการบ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ ฯลฯ ขึ้นในพื้นที่ใกล้เคียงกับโครงการ พัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง แต่ขัดแย้งกับงานของ ระหัดร โรจนประดิษฐ์ (2545) ที่ศึกษาเรื่อง การออกแบบ ชุมชนริมฝั่งน้ำและเมืองท่าเรือ : กรณีศึกษาเมืองใหม่ท่าเรือแหลมฉบัง ประเทศไทย พบว่า ในความเห็น ส่วนใหญ่แล้วการพัฒนาเมืองอยู่ในขั้นที่มาตรฐานจนบางกลุ่มเห็นว่าเร็วเกินไป และในการพัฒนาขั้นที่ 2 ของท่าเรือ หรือขั้นต่อไปของเมืองอาจจะทำให้ควบคุมไม่ได้ และเกิดมลภาวะและปัญหาจราจร ในขณะที่ หลายกลุ่มเห็นว่า เมืองใหม่ยังขาดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เมื่อพิจารณาเหมือนเมืองธรรมดาโดย ทัวไป ทำให้ศักยภาพของการเป็นเมืองท่าเรือที่จะต้องแข่งขันในตลาดโลกไม่ได้รับการสนับสนุนจาก พื้นที่เมืองรอบด้าน

3. มาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังโดยรวมอยู่ในระดับยอมรับและเห็นด้วย และเมื่อจำแนกตามระดับประสิทธิผลพบว่า มาตรการเชิงนโยบายที่มีผลในระดับยอมรับและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการจัดการผลกระทบ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพประมงและอาชีพพื้นเมืองที่มีอยู่เดิมให้ดำรงอยู่ต่อไป ถึงแม้ว่าในขณะที่การประมงมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจไม่เท่ากับ การท่องเที่ยว และการอุตสาหกรรม แต่การประมงก็ก่อให้เกิดการสร้างงาน และมีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจของไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการค้นพบที่ได้จากการศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง : ศึกษาเฉพาะกรณีความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรจะเสนอแนะดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง จะมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อจำแนกเป็นรายเรื่องคือ เรื่องคุณภาพน้ำ เรื่องอุทกวิทยาทางทะเลและแม่น้ำ เรื่องการปนเปื้อนของดินตะกอนพื้นน้ำ เรื่องระบบนิเวศแหล่งน้ำ เรื่องคุณภาพอากาศ เรื่องเสียงและการสั่นสะเทือน เรื่องการจัดการของเสีย และเรื่องคุณภาพทางทัศนียภาพ มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เช่นเดียวกัน

ในแง่ของนโยบายสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยอยู่ในระหว่างดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา MARPOL ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการเก็บรวบรวมของเสียตามอนุสัญญา MARPOL ก็ตาม แต่ประเทศไทยยังไม่มีอุปกรณ์รองรับของเสีย ณ ท่าเรืออย่างเพียงพอ การขาดแคลนอุปกรณ์เหล่านี้ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความไม่สมดุลระหว่างการมีสิ่งสูงใจและการขาดสิ่งสูงใจสำหรับเรือที่เข้ามาเทียบท่าเรือของไทย

การที่ภาครัฐและภาคเอกชนขาดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางทะเลซึ่งเกิดจากการสัญจรทางทะเลในน่านน้ำไทย ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งของข้อสงสัยที่ว่าทำไมภาครัฐและภาคเอกชนจึงให้ความสนใจต่อความจำเป็นในการจัดให้มีอุปกรณ์รองรับของเสีย ณ ท่าเรื่อน้อยมาก บ่อยครั้งที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่า กัปตันเรือพยายามหาท่าเรือที่มีอุปกรณ์รองรับของเสียเพื่อปล่อยทิ้งของเสียเพื่อทำหน้าที่ของเขาในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมทางทะเล แต่ความพยายามตามหาอุปกรณ์รองรับของเสียแทบจะไม่เป็นผล หน่วยงานท้องถิ่นจึงควรได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดให้มีอุปกรณ์รองรับของเสีย ณ ท่าเรือ

ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมาย ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมและสร้างหลักประกันการบริหารจัดการมลพิษทางทะเลอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังมีจำกัด ส่วนใหญ่ก็เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและการขาดสมรรถภาพ นอกจากนี้ การขาดการควบคุมและการบังคับเรือให้จัดการของเสีย รวมทั้งการขาดอุปกรณ์รองรับของเสียที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ เป็นผลทำให้เรือปล่อยทิ้งของเสียสู่ทะเล

2. ผลกระทบทางด้านสังคมจากนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังพบว่า มีผลอยู่ในระดับค่อนข้างมากทั้งในภาพรวมและรายเรื่องมีเรื่องการจัดระเบียบทางสังคม, เรื่องประชากรและที่อยู่อาศัย, และเรื่องค่านิยมทางสังคม มีผลกระทบอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนรายเรื่องมีเรื่องสาธารณสุข, เรื่องความเป็นเมือง, เรื่องสถาบันทางสังคม และเรื่องการศึกษา ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง

นโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางด้านแรงงานเพิ่มมากขึ้น คือต้องการบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อมาปฏิบัติงานในโครงการฯ เช่น สถาปนิก วิศวกร ช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อประชาชน หรือนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษามีไม่เพียงพอหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของโครงการฯ จึงควรค้นหาแนวทางในการพัฒนา การศึกษาเพื่อให้ได้บุคลากรมาปฏิบัติงานในโครงการ ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นในบริเวณท่าเรือแหลมฉบัง ที่เกิดขึ้นตามมาไม่รู้จักจบ อย่างไรก็ตามก็เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันอย่างจริงจัง เพื่อแก้ไขผลกระทบในเชิงลบ ซึ่งก็จะเป็นหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาทางด้านสังคมได้เพื่อให้ผลประโยชน์ต่าง ๆ ตกอยู่กับประชาชนและประเทศชาติในที่สุด

3. มาตรการในการบริหารจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา ท่าเรือแหลมฉบัง โดยรวมอยู่ในระดับยอมรับและเห็นด้วย ดังนั้น ควรกำหนดให้มีการจัดทำระบบตรวจสอบมลพิษที่ก่อให้เกิดระดับมลพิษทางน้ำ หรือ อากาศมากขึ้นและต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่กรมควบคุมมลพิษ อย่างสม่ำเสมอ

รัฐบาล ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อรักษาระบบนิเวศน์ และลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และความจำเป็นพื้นฐาน ตลอดจนสาธารณูปโภคให้เพียงพอและทั่วถึงตลอดพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบัง อีกทั้งควรจัดการผังเมืองและตั้งเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ทั้งภายในและภายนอกประเทศว่าสามารถจัดการควบคุม ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ได้ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ของท่าเรือแหลมฉบัง รวมทั้งปลูกสร้าง จิตสำนึกและความตระหนักถึงเรื่องมลพิษต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากระดับเยาวชนขึ้นไปและส่งเสริมอาชีพประมง และอาชีพพื้นเมืองที่มีอยู่เดิมให้ดำรงอยู่ต่อไป

นโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบได้มากมาย หากขาดการวางแผนควบคุมให้ดี จะเห็นได้ชัดเจนในเรื่องสภาพแวดล้อม สภาพนิเวศที่ถูกทำลาย ทำให้สภาพการดำรงชีวิต ต้องยากลำบากขึ้นในการแสวงหารักรรมาดิอันบริสุทธิ์ และเมื่อชุมชนชนบทเปลี่ยนไปเป็นชุมชนเมืองอุตสาหกรรม ชีวิตจึงต้องมีการแข่งขัน และแย่งกันทำมาหากิน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องหาทางป้องกันและขณะเดียวกันก็ต้องวางแผนหาทางชดเชยส่วนที่เสียไปให้สังคมได้กลับคืนมา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยผลกระทบของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยทำการวิจัยเฉพาะพื้นที่ในภาคตะวันออกที่ติดกับทะเล ทั้ง 5 จังหวัด ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, ระยอง, จันทบุรี และตราด
2. ผลกระทบของนโยบายการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังนี้ได้เกิดขึ้นพอสมควรแล้ว จึงควรที่จะมีการศึกษาด้านนโยบายแผนดำเนินการเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายและการแสดงออกของรัฐบาลต้องเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนเชิงลึกอย่างชัดเจน อนึ่งการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำวิจัยของการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงลบต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของการพัฒนาชายฝั่งทะเล ซึ่งในที่สุดจะเกิดเป็นการพัฒนาชายฝั่งทะเล ในภาพรวมของประเทศ อันจะนำไปสู่การร่วมมือพัฒนาในด้านนี้ กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก